

Harrastusnäitlejad naerutasid Rakke suveteatris rahvast

Laupäeval meenutasid rakkelased Oskar Lutsu, süüdates küünlad kirjani-ku mälestuskivi juures, suveteatris mängiti tema näidendeid.

Eva Klaas
eva@virumaateataja.ee

Tänavu 7. jaanuaril oli Palamuse kihelkonnas sündinud kirjani-ku Oskar Lutsu 120. sünniaastapäev. Märkimisväärne on aga ka fakt, et sada aastat tagasi kirjutas ta Rakkes oma esimese näidendi "Joosep Ärkla", mis ei ole paraku säilinud.

Rakke valla hariduse seltsi juht Aime Kinnep meenutas mälestuskivi juures küünalt süüdates kokkutulnutele, et menükirjaniku kõige lühem kõne Rakke rahva-

le oli kõlanud järgmiselt: "Raamat ... raamat ... raamat ..."

Rakke suveteatris ei olnud etendusi jälgimas just palju rahvast: peale osaliste endi ehk paarkümmend inimest. "Kui talvel etendust mängisime, oli vaatajaid umbes seitsekümmend. Aga kahjuks on siin tõesti probleem, et inimesed ei taha väga kodust välja tulla," rääkis Kinnep.

Neid, kes ei pidanud paljuku ilusat päeva kultuuriselt sisustada, meelitas ligi Lutsu-aegne ap-teek.

Seal saadaval olnud punsli-

öli, mis spetsiaalselt ürituse tarvis Palamusel kohale toodud, tegi suu kibedaks ja maitses kangelt. Näha oli teisigi Lutsu-aegseid arstirohtude purke koos põnevate nimedega, nagu näiteks Neitsi öli, Hüppa ja Karga, Naiste Niidid, Hellitus. Müügil neid ravimeid paraku polnud.

Tuju tõstmiseks sai proovida kätt ka loteriis, kus iga loos võitis.

Aime Kinnepi sõnul on juba mitmel suvel Rakkes seltside päeva tähistatud ning lähemalt ja kaugemalt külalisi kutsutud.

"Tänavu on meil Lutsu aasta. Möödus ju sada aastat mälestuskivi püstitamise põhjusest, st "Kevade" kirjutamise algusest," rääkis Aime Kinnep.

Kirjaniku isa Hindrik Luts ostis 1902. aasta suvel Rakkes Miku talu. Just selle talu vana rehetare ahju-taguses uberikus kirjutas Oskar Luts oma esimese näidendi "Joosep Ärkla" ning menuka "Kevade" alguspeatükid.

Kaks lustakat etendust

Külla tulnud Koeru huviteater hullutas rahvast näitemänguga "Valimised", mis näitas selgelt, et saja aasta tagused probleemid on aktuaalsed ka tänapäeval. Etendus, kus Lutsu tekst vaheldus tänapäevasega, kujutas valimiseelset madinat ja poliitilist üleostmist üsna ilmekalt. Lisaks tegelaskujude tõetruu toimetamine laval, mis loole särtsu juurde andis.

Osalistes Hilje Pärnsoo ja El-la Kallasmaa rääkisid hiljem, et etendus sai lavaküpsuks just Riigikogu valimiste ajal. "Olime väga populaarsed, mitu erakonda tellisid meid esinema," lüüsis Kallasmaa.

Koeru huviteatril on mängukavas teinegi Oskar Lutsu näidendi põhjal valminud tükk "Kapsapea", mida küll Rakkes ei mängitud. Näitlejate sõnul on ka see etendus olnud väga menukas.

Puskar iseseisvusest tähtsam

Rakke hariduse seltsi näite-ringi lustlik lavamäng "Kalevi kojutulek" kiskus pealtvaatajatel suu naerule. Räägib ju sarkastiline komöödia inimtüübist, kelle jaoks vabadus ja iseseisvus on üksnes arusaamatu ja ebamugav koorem.

Sulesepp Oskar Luts alustas kirjanikutööd Miku talus

1902. aasta kevadel ostis Palamuse kingsepp Hindrik Luts Rakkes Miku talu.

Selle talu vanarehetare ahju-taguses uberikus kirjutas Oskar Luts oma esimese näidendi "Joosep Ärkla" ja "Kevade" alguspeatükid.

Vana rehetare, samuti Lutsude ehitatud vana saun on tänaseks lammutatud, säilinud on mõned nende istutatud õuna-puud ja hulgaliselt pärni ümber rohtaia.

Kirjaniku isal oli endises

Üksnes puskariajamisest ning selleks vajalikust torust mõtleb ja rääkiv Pliuhkam Rihu Jaanseni väga veenvas kehastuses mõjus oma nüri visadusega tõeliselt naeruväärsena.

Tõnis Sägi (Pliuhkami väimees, keda kehastas Valter Vunder) kirjeldab teadet tooma tulnud üliõpilase iseseisvuskulutust järgmiselt: "Noojah, et: nüüd asume kõik tulisele tööle ja ehitame üles oma vabaks saanud kolde! Väga ilusti kõneles. Mul läks kohe niisugune külm judin üle keha."

Ta plaksutab, annetab isamaa-altarile koguni rahatähe. Väga kiiresti tema ideelises aga kustub. Saanud kutse Vabadussõtta, raiub ta vihaselt: "Mina ei lähe. Võtku neid Madis kõige oma sõjaväe ja vabadusega - mis see mulle korda läheb!"

Rakke vammajas kingsepatöö-koda. 1903. aastal korraldas Koeru põllumeeste selts selle hoone hoovis põllumajandusnäituse, kuhu üks Visusti pere-mees oli toonud sauniku maa pealt varastatud kapsapea. Oma emalt kuulnud jutustuse ainetel kirjutas kirjanik populaarse näidendi "Kapsapea".

10. juunil 1972 avati Miku rehetare asukohal mälestuskivi, millesse on raiutud tekst: "Siin alustas Oskar Luts 1907. a "Kevade" kirjutamist."